

ERGENEKON DESTANI HAKKINDA

Prof. Dr. İsa ÖZKAN

Bu makale, Mümtaz'er Türköne'nin, "Ergenekon Efsanesi kime ait?"adlı Zaman Gazetesinin, 22 Şubat 2009 tarihli nüshasında yayımlanan köşe yazısına cevaben kaleme alınmış ve *Türk Yurdu Dergisinin Eylül 2009 tarihli 265. sayısında neşredilmiştir("Ergenekon Destanı Hakkında", *Türk Yurdu Dergisi*, Cilt: 29, Sayı: 265, Eylül 2009, Ankara, s. 43-47).*

MÜMTAZ'ER TÜRKÖNE, Zaman, 22 Şubat 2009

Ergenekon Efsanesi kime ait?

Bir yalana çok fazla insanın inanması, sahte olanı gerçek yapmaz. Türklerin "çıkış" efsanesi olarak anlatılan Ergenekon, bir safsatadan ibaret. Sahte masallar dünyasında mutlu bir şekilde yaşamak mümkün. Ama birilerini mutlu eden bu hayaller başkaları için bir kâbusa dönüşmüş ise, uyanmanın vaktidir.

Hikâyenin aslı şöyle: Cumhuriyet, kurulduktan sonra kendi tarihini yazmaya girişiyor. Bu tarihin iki temel ihtiyaca cevap vermesi bekleniyor. Cumhuriyetin yeniliği, imparatorluk modeli bir devletin yerine bir ulus-devlet şeklinde kendini inşa etmesi. Birinci ihtiyaç bu ulus-devletin ulusunu oluşturmak. İkincisi ise, Avrupalıların "Türkler bu coğrafyanın yerli halkı değiller, onları Orta Asya'ya geri gönderelim" tezi üzerine inşa edilen düşmanlığa karşı durmak. Bunun için ise Türklerin Anadolu'nun yerli halkı olduğunu ispatlamak gerekiyor. 1930'larda Atatürk'ün önderliğinde oluşturulan Türk Tarih Tezi, bu iki ihtiyaca cevap vermek için geliştirilmiştir. Bu Tez'in iki temel iddiası vardır. Birincisi, Türklerin 5 bin yıllık çok eski bir ulus olması. İkincisi, Anadolu'da yaşayan Hititlerin, Romalıların atası Etrüsklerin Türk olduğu ve dolayısıyla bu toprakların eskiden beri Türklere ait olması.

5 bin yıl öncesine giderek, birkaç yıl öncesinin Osmanlı'sını reddetmek, yeni bir ulusun yaratılacağı çok uzak bir geçmişin belirsizliğine sığınmak ve oradan istediğiniz her şeyi çıkartmak mümkündür. 5 bin yıl öncesi esaslı hiçbir bilginin olmadığı, dolayısıyla kolaylıkla yeni baştan yazılabilecek kadar karanlıktı.

Çocukken tarih kitaplarında bize anlatılan "Göç haritaları" ile bugün Ergenekon Terör Örgütü'ne ilham kaynağı olan Ergenekon Efsanesi, Türk Tarih Tezi'nin sahteliklerinden geriye kalan birkaç izden sadece ikisi. Ankara'da Sıhhiye meydanındaki, Hitit güneş kursu, Etibank ve Sümerbank isimleri de öyle. Ergenekon Efsanesi, farklı versiyonları ile Çin kaynaklarında geçen ve Moğol kabilelerine atfedilen efsanelerden biri. İlhanlı tarihçisi Reşidüddin'in "Cami-üt Tevarih" isimli tarih kitabı ise, bizdeki versiyonun kaynağı. Reşidüddin bu efsaneyi bir Moğol efsanesi olarak naklediyor. Bizde bu konuda tek otorite olarak kabul edilen Bahaddin Ögel'in Türk Mitolojisi (I) isimli kitabını 14. sayfasından itibaren dikkatle okuyanlar, bu efsanenin Türklere ait olmadığına ikna olacaktır. "Moğollar da Türk idi" tezi ile bu efsaneyi dönüştürmek de mümkün değil; çünkü bu efsanelerde geçen Moğolların düşmanları Türklerden başkası değil. İddia edilenin tam tersine Türkler (bir Hun

hakanı) bir Moğol kabilesini yok ediyor; geride tek kalan çocuğun ayakları kesiliyor ve sonra bir Kurt o çocuktan hamile kalıyor.

Ergenekon, bir Türk efsanesi olarak Kurtuluş Savaşı sırasında Yakup Kadri tarafından icat edilmiştir. Halbuki efsaneler, bir toplumun ortak hafızasıdır. Efsaneler ve destanlar vasıtasıyla o toplumun ortak geçmişi, yeni nesillere aktarılır. Osmanlı'da, Selçuklu'da en küçük izine rastlanmayan bir hikâyeyi, Cumhuriyet kuruluşuyla birlikte 5 bin yılın içinde birdenbire "keşfetmek" ve sadece tek "yabancı" kaynağa dayanmak ne kadar inandırıcı? Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu sahtelikleri ders kitaplarından acilen temizlemesi lâzım.

Niyetim kimsenin kutsalıyla, inancıyla uğraşmak değil. Ergenekon Efsanesi ve Kurt figürünün MHP ideolojisinin önemli sembollerinden biri olduğu herkesin malûmu. At izi it izine karıştı. Türkiye'nin sahip olduğu her şeye kasteden tehdidin adı Ergenekon olarak kayda geçti. Bu tehdidin varlığı bile, Ergenekon efsanesi gibi sahteliklerin eseri. Demek ki sahtelikler akıl dışı sapmalara yol açıyor.

O zaman putları parçalamak gerekiyor. Bizim beş bin yılın karanlığından, Moğol kabilelerinden aşırığımız sahteliklere değil, henüz üzerinden üç nesil bile geçmemiş yakın tarihimizin gerçeklerine ihtiyacımız var. Moğol efsanesindeki kurdun izini aramak yerine Osmanlı'dan kalma haritaların ayrıntılarına bakmalıyız. Bir kurdun peşinden gidecekler ile Osmanlı'nın bize miras bıraktığı ahlakî otoriteye rıza gösterecek Ortadoğu halklarını karşılaştırmayı deneyin. Bizim yeniyetme halklar gibi büyük görünmek için sahte bir tarihe ihtiyacımız yok. Osmanlı'dan devraldığımız miras zaten yeteri kadar büyük.

ERGENEKON DESTANI HAKKINDA

Prof. Dr. İsa ÖZKAN

Ergenekon Destanı hakkında pek çok yayın yapılmıştır. Sözü geçen destanın beş ayrı versiyonu araştırmacılarca kaynaklardan tespit edilmiştir. Ergenekon Destanı'nın ana çatısını oluşturan mitolojik efsanenin prototipine ilk defa Çin'deki Cov (Chou) sülalesinin (M.S.557-581) yıllıklarında **Göktürkler** (T'u-chüeh) adına kayıtlı olarak rastlanılmıştır. İkinci versiyon, Sui Sülalesi (581-618) tarihinde yer almaktadır. Göktürlere ait bir türeyiş efsanesi olan her iki versiyon da, Göktürklerin Lin adlı bir kavim tarafından yenilerek tüm soyunun yok edilmesini; kalan bir çocuğun kol ve bacakları kesilmiş halde bataklığa atılmasını ve bu çocuğun kurt tarafından bulunup büyütülerek ondan on çocuk doğurmasını konu edinir. Çin kroniklerine göre Göktürk hanedanı, bu on boydan (Aşina'dan) çoğalmıştır. Üçüncü versiyon ise, yine Cov (Chou) sülalesinin (M.S.557-581) tarihinde bulunmaktadır. Bu efsane bir bakıma birincinin devamı gibidir. "Hunların kuzeyinde bulunan Sou ülkesinden çıkan Göktürklerin ataları kurttan doğmuş olan İ-ci Ni-su-tu'ya dayanır. Yağmur ve rüzgâra hükmeden İ-ci Ni-su-tu'nun dört oğlundan en büyüğü ateşi bulmuş ve kavmini soğuktan korumuştur. Bu büyük kardeşe diğerleri **Türk** (Çincesi, Tu-kyu) adını vermişler. On hanımla evlenen Türk'ün çocukları kendi aralarında yükseğe atlama yarışması yaparak hanlarını seçmişlerdir. Son hanımın genç oğlu en yükseğe sıçrayarak Göktürkleri kuran Aşina ailesini teşkil etmiştir." Ergenekon destanına ait çekirdek olayları ihtiva eden mitolojik versiyonlar, eski Çin dili ile tespit edilen ve Göktürlere bağlanan bu metinlerdir. Mitolojik anlatımlar, sözlü edebiyat türlerinin ilk basamağını

teşkil eder. Ait olduğu milletlerin tarih öncesi ve erken tarihî dönemlerdeki tanrıları, dünyayı, canlı ve cansız varlıkları algılayış, kavrayış ve düşüncelerini aktaran ilk verimlerdir. Sözü geçen metinleri Vasily Vladimirovich Bartold (*Wilhelm Barthold*), N. Biçurin (Yakinev), A. Bernştam'dan başlayarak, M. Kazvini, Sergei Klyashtorny, Vladimir Livşits, Liu Mau-tsai ve Bahattin Ögel gibi pek çok bilgin yayımlamıştır. Türk geleneğinde uzun yıllar yaşayan bu destanın İslam muhitinde Arap harfli alfabeyle Reşideddin 'Tabip' tarafından XIV. yüzyılda Farsça olarak; Hive Hanı Ebulgazi Gazi Bahadır Han tarafından ise XVII. yüzyılda Çağatay Türkçesiyle tespit edilmiş iki versiyonu daha bulunmaktadır.

Reşideddin Fazlullah bin Ebu'l Hayr bin Ali'nin(1245-1318) tespit ettiği *Ergenekon Destanı*, onun cihan tarihi olarak tasarladığı *Camiü't-Tevarih* adlı eserinde yer almaktadır. Reşideddin, bu eserini Türk ve Moğol geleneklerinden yararlanarak kaleme almış ve 1312'de bitirerek Olcayto Han'a sunmuştur. İlhanlıların hizmetine girerek Gazan Han devrinde büyük nüfuz elde etmiş olan Reşideddin, *Camiü't Tevarih*'in Türkler ve Türk tarihi ile ilgili bölümlerine Oğuznameleri dâhil ederek, hatta metin üzerinde bir takım tasarruflarda bulunarak tamamlamıştır. İslâmiyeti kabul etmiş ve Çingiz soyundan gelen İlhanlı hanlarının hizmetinde bulunan biri olan Reşideddin'in, Ergenekon Destanını da Türk geleneğinden aldığına şüphe yoktur. Ergenekon Destanının Çin kaynaklarındaki Göktürk menşe efsaneleriyle Reşideddin'in *Camiü't Tevarih*'indeki metin aynıdır. Ancak, Kıyan ve Nüküz adları ile Ergenekon yer adı ve demir dağın eritilmesi motifi Reşideddin tarafından ilâve edilmiştir. Türk destanlarında kahramanların kurt, arslan ve pars gibi yırtıcılar tarafından büyütülmesi veya onlara benzetilmesi yaygın bir motiftir. Dede Korkut Kitabında "Basat'ın Tepegözi Öldürdüğü Boy'da kahraman Basat, kurt yerine aslan tarafından büyütülmüştür(Ergin, 1994:206). W. M. Thackson'un son olarak 1999 yılında Harvard Üniversitesi yayınları arasından çıkan "Jami'u't-tawarikh compendium of chronicles " adlı eserinde Ergenekon efsanesi "Türk Moğolların Dürlikin diye adlandırılan Boyları" başlığı altında verilmiştir (Thackson, 1999:79-81). Ebulgazi Bahadır Han'ın 1663 yılında ölümünden sonra oğlu Enuşe tarafından tamamlanan *Şecere-i Türk* adlı eserinde ise Ergenekon destanın daha kısa bir versiyonu bulunmaktadır. Ebulgazi'nin, bu versiyonu *Camiü't Tevarih* ile diğer yazılı ve sözlü kaynaklardaki Oğuznamelerden faydalanarak kitabına aldığı anlaşılmaktadır. Ancak Ebulgazi, destandaki İl Han, Kıyan gibi Türkçe verileri değiştirmemiştir.

Türkler, tarihin hiçbir döneminde Moğol tarihine eklenmemiştir. Aksine Moğollar kendilerini Türk tarihi içinde düşünmüşler ve bunu da yazılı olarak ifade etmişlerdir. Reşideddin Fazlullah da, bu hususu *Camiü't-Tevarih* adlı eserinin pek çok yerinde kaydeder. Reşideddin'e göre Moğollar, Oğuz Han'ın babası Kara Han'ın kardeşleri olan Kür ve Küz'ün soyundandır. Oğuz Han, Müslümanlığı kabul etmeyerek, kendisiyle savaşmak isteyen babası Kara Han ile amcaları Kür ve Küz'ü ortadan kaldırmış ve uluslarını Karakurum'un ötelere kadar sürmüştür. Kılıç artığı olarak bahsettiği sözü geçen boyların; "Biz sizin aslınızdan ve soyundanız. Bizi neden yok etmek istiyorsunuz?" şeklindeki serzenişlerine; "Eğer sizler Tanrı'ya inanır, birliğini kabul ederseniz canınız bağışlanır ve yurt olarak size Türkistan'ı veririz" demiştir. Fakat Müslümanlığı kabul etmeyen Moğollar, "Tuğla ırmağı kenarındaki çöl ve vadileri yaylak ve kışlak yaparak fakirlik ve acz içinde her vakit üzüntülü ve kederli olarak" yaşamışlardır. Oğuz Kağan'ın ise onlara Muval/Moğal adını vererek "her zaman gönlü dar ve kaygılı olunuz, köpek derisi giyip, av eti yiyiniz; bundan sonra Türkistan'a gelmeyiniz" dediği belirtilmektedir(Togan, 1982: 20).

Ayrıca hem Reşideddin, hem de Ebulgazi Bahadır Han, eserlerinde Türkleri ile Moğolları Nuh Peygamberin oğlu Yafes soyuna dayandırır. Yafes'in diğer adı Reşideddin'de *Olcay Han*, Ebul Gazi'de ise *Ebulca Han* olarak gösterilmiştir. Reşideddin de *Olcay/Ebulca Han*'ın oğlu **Dip Yavqu Han**, Ebul Gazi ise **Baquy Dib Han** olarak kaydedilmiştir. Reşideddin'e göre Dip Yavqu'nun dört oğlu bulunmaktadır: *Kara Han, Or Han, Kür Han, Küz Han*. Bu adların tamamı Türkçedir. *Camiü't-*

Tevarih'te Oğuz Han da Kara Han'ın oğlu olarak zikredilmiş ve *Şecere-i Türk*'de Ebulgazi Bahadır Han, Moğol'u da Oğuz Han'ın dedesi olarak göstermiştir. Dolayısıyla, Reşideddin ile Ebulgazi Moğol oldukları halde görüldüğü üzere Türk tarihinden ve Oğuz Han'dan ayrılmamaktadır. Çünkü Çingiz hanedanı ve memurları elli yıl içinde Türkleşmiş, oğul ve torunlarından büyük bir kısmı Müslümanlığı kabul etmişti. Bu itibarla Ön Asya sahasında hüküm süren *Hülagü nesli* ile Batı Türkistan ve Horasan'da hâkim olan Çağatay ile Cuci ulusundan Ebulgazi'nin de tebaasının büyük ekseriyetini Türkler teşkil etmekteydi. Ordunun ise yüzde doksan beşi Türk boylarından müteşekkildi. Türk ordu komutanları kısa sürede Moğol saraylarından kız almak suretiyle damat (küregen) olmuş ve bir kısmının ahfadı müteakip yüzyıllarda hanlıklarını ilan etmişti. Nüfus bakımından bugün de Moğollar için durum farklı değildir. Buryat, Kalkha, Oyrat ve Kalmuk gibi kısımlara ayrılan Çin Halk Cumhuriyeti'nde İç Moğolistan, Doğu Türkistan, Jilin, Liaoning, Heilongjiang, Gansu, Qinghay'da yaşayan Moğolların nüfusları 6-7 milyon civarındadır(Amerikan kaynakları Moğol nüfusunu Çin'in verilerine itibar ederek 4,8 milyon olarak göstermektedir (library.thinkquest.org/05aug/01780/chinese-ethnic-group/index.htm 08.03.2009). Moğolistan Cumhuriyeti'ndeki Moğol nüfusu ise yaklaşık olarak iki milyondur. Rusya Federasyonu'nda bulunan sekiz yüz bin Buryat ve Kalmuklarla birlikte yeryüzündeki tüm Moğol nüfusunun sekiz-dokuz milyon olduğu tahmin edilmektedir. Dünya'daki üç yüz milyon Türk ile kıyaslandığında XII. yüzyıl ile XIII. yüzyıldaki Moğol ve Türk nüfusu da aşağı yukarı bugünkü gibidir. Lamaistik Budizm mezhebinde olan Moğolların en büyük destanı ise Cangar'dır. Ayrıca, "sarp" anlamına gelen "ergene" sözü ile "dağ geçiti" karşılığındaki "kon" sözü bugünkü belli başlı Moğolca sözlüklerde bulunmamaktadır (Luvsanbalden,1966; Hangin 1986, Lessing, 2003; Bowden 1997; Rajki, 2006). Birleşik bir kelime olduğu anlaşılan "ergenekon" sözü de mezkur lügatlerde hiç geçmemektedir. İslamiyeti kabul eden hükümdar sülâlesi ve yönetici sınıfı oluşturan Moğollar da Türkistan, Horasan ve Azerbaycan sahasında bütünüyle kendilerini Türk kültür dairesinin içinde görmüşlerdir. Dolayısıyla Reşideddin ile Ebulgazi, yazılı ve sözlü gelenekte karşılaştıkları eski Türk destanlarını kitaplarına almışlardır. Hatta Ebulgazi Bahadır Han'ın, Ergenekon Destanının yer aldığı kitabını Türklerin Soy Kütüğü(*Şecere-i Türk*) şeklinde adlandırması da ilginçtir. Bu gelenek ve motif benimsenmesi o kadar ileriye gitmiştir ki Başkurtlar arasındaki bir Çingiznamede, Çingiz Han “yılık yallı Gök Börüden(At yeleli Bozkurttan)” doğmuş olarak gösterilmiştir. Türk dünyasında Ergenekon Destanının ilk matbu yayını ise Kazan'da İbrahim Halfin tarafından 1819 yılında *Şecere-i Türk*'ün basılmasıyla gerçekleştirilmiştir(İnan, 1968:72). Şimdiye kadar hiçbir ciddi bilim adamı Bahaeddin Ögel de dahil olmak üzere Ergenekon Destanının kökenini Moğollara bağlamamıştır.

Batı dünyasının *Ergenekon Destanı*'ndan haberi Strahlenberg'in *Şecere-i Türk*'ü 1717 yılında Batı Sibirya'da bulması ve 1726 yılında Baren'in Fransızcaya çevirdiği metinlerin Dr. Bentick'in notlarıyla A Leyde(La Haye) yayımlanmasıyla olmuştur (www.servicehistorique.sga.defense.gouv.fr/ 08.03.2009). Daha sonra da bunu, 1780 yılında Almanya'da Daniel Gottlieb Messerschmid'in neşri takip etmiştir.

Bazı kişilerce iddia edildiği gibi “Ergenekon, bir Türk efsanesi olarak Kurtuluş Savaşı sırasında Yakup Kadri tarafından icat” edilerek Ergenekon adlı kitabında yayımlanmış değildir(Türköne, 2009). *Şecere-i Türk*'ün Kazan baskısı içinde yer alan Ergenekon Destanı ilk olarak Ahmet Vefik Paşa tarafından, 1864 yılına *Tasvir-i Efkâr* gazetesinde neşredilir. Daha sonra Vefik Paşa bu yazılarını kitap haline getirir. Ahmet Vefik Paşa'nın bunu yayımladığı yıllarda 1889 doğan Yakup Kadri henüz dünyaya gelmemiştir. Yakup Kadri'nin 1929 yılında kitaplaştırdığı Ergenekon ise bir edebiyat tarihi veya roman değil, Millî Mücadele yıllarındaki yazılarının toplandığı bir kitaptır. Sözü geçen makaleler toplamında Ergenekon Destanı yer almaz. Yakup Kadri, yok edilmek istenen Türk milletinin gerçekleştirdiği Millî Mücadeleyi, Ergenekon Destanı'na benzettiği için kitabına bu adı verdiğini önsözünde bizzat belirtmiştir (Karaosmanoğlu, 1973:4). Ziya Gökalp, Ergenekon adlı şiirini,

önce 18.10.1912 tarihli *Türk Yurdu* dergisinde (s. 20.), daha sonra ise 1330(1914) yılında *Kızılelma* adlı kitabında yayımlamıştır (Tansel, 1952:89, 347). Ömer Seyfeddin, *Halka Doğru* Mecmuasınının 27 Mart 1330 (9 Nisan 1914) tarihli on beşinci sayısında Tarhan müstear adıyla “*Ergenekon’dan Çıkış, Yeni Gün*” başlıklı bir şiir yazarken(Tarhan, 1330:2); diğer taraftan Celâl Sahir de Uyanık takma adıyla Ergenekon Destanı’nı ve Nevruz’u anlatan “Bugün Türklerin Kurtuluş Bayramı” adlı bir yazı kaleme almıştır(Uyanık, 1330:4).

Tarih öncesi dönemlerden itibaren kurt, Türk mitolojisinde töz/ongun olarak kutsiyet kazanmış; zaman içerisinde bir sembol haline dönüşmüştür. Yukarıda ifade edilen Çin kroniklerindeki tarih öncesine ait Türklerle ilgili efsanelerde görüleceği üzere kurt, Türklerin inanç ve kültürlerinde önemli yer tutmuştur. Sözü geçen türeyiş efsanelerindeki elleri ve ayakları kesilmiş bir çocuk figürü, 1968 yılında bulunan ve 572-582 yılları arasında Göktürk kağanı Tapar adına dikilen Bugut Yazıtı’nda kabartma olarak resmedilmiştir(Klyashtorniy-Livshits, 1972:121-146). Türk destan kahramanları genellikle tabiatta hâkim vasfı olan ve işini kendi gören yırtıcı canlılara benzetilmiş, hatta böri/kurt, arslan, kaplan, bars(yolbars/tonga), bürküt (kartal/laçın), şunkar(togan/doğan, sungur, kırgı/şahin)gibi hayvan ve kuşlar ad olarak da günümüze kadar kullanılagelmiştir. Ergenekon Destanı’ndan başka diğer Türk destanlarında da kurt temel bir motif olarak geçmektedir. W. Bang Kaup ile Reşit Rahmeti Arat’ın birlikte yayımladıkları *Oğuz Destanı*’nın İslamî olmayan Uygur harfli versiyonunda Oğuz’un çadırına tan vakti güneş gibi parlak bir ışık girmiş ve içinden gök tüylü, gök yeveli büyük bir erkek kurt çıkmıştır. Oğuz’a “Sen Urum Kağan üzerine sefere çıkmak niyetindesin. Ben senin önünde yürümek istiyorum.” demiş. Karargâhını toplayan Oğuz’un ordusunun önünde tan ağarınca gök tüylü, gök yeveli erkek kurt yürümeye başlamıştır. Birkaç gün sonra kurt durmuş ve Oğuz’un ordusu İdil ırmağı kıyısına yerleşmiş ve yapılan savaşta Oğuz Kağan, Urum Kağan’ı yenmiştir. Oğuz Kağan’ın bundan sonra Çürçetler, Hint, Tangut ve Suriye taraflarındaki çıktığı savaşlarda hep ordunun önünde bu bozkurt yürümüş ve hepsinde Oğuz Kağan düşmana galip gelmiştir (Bang Kaup-Rahmeti, 1936:22-24).

Türk kültür tarihine ait eserlerde İslamî dönemlerde dahi kurdun bir sembol olarak özelliklerini devam ettirdiğine tanık olmaktayız. XI. yüzyılda kaleme alınan *Divanü Lügati’t Türk*’ten Dede Korkut Kitabına, İdil Ural sahasında Tatar Türkleri arasındaki “Ak Böri” efsanesinden kamlık dinine inanan Hakas Türklerinin Altın Arığ Destanı’na kadar Türk boyları arasında tespit edilen pek çok eserde kurt, Türklerin inançlarında bir töz ve sembol olarak benimsenmiştir. Bu husus yabancı Türkologlar tarafından da XVIII. yüzyıldan itibaren defalarca yazılmış; konuyla ilgili olarak Fuat Köprülü, Abdülkadir İnan, Ali Rıza Yalgın ve Yaşar Kalafat gibi pek çok yerli araştırmacı da bilimsel çalışmalar yapmışlardır. Ulu önder Atatürk, 1. emisyon grubu banknotlar arasında 5 ile 10 liralık kâğıt paralara Bozkurt resmini bastırmıştır. Yine İstanbul Darülfünunu (Üniversitesi) ’nda 1924 yılında kurulan Türkiyat Enstitüsü’nün de amblemi de meşale tutan Bozkurt olmuştur.

Türk kültüründe mitolojik dönemden itibaren günümüze kadar Türk boyları arasında bir kült olarak varlığını sürdüren *bozkurdun* siyasî hesap ve spekülasyonlarla tezyif ve tahkir edilmesi doğru değildir. Bozkurt, sadece bir takım dernek ve siyasî kuruluşların değil, bütün Türk milletinin sembolüdür. Fransızların sembol kabul ettikleri *horozu* millî takımlarının formalarında dahi yansıtılmaları, aynı şekilde Alman ve Polonyalıların *kartalı*, Çinlilerin *ejderi*, Rusların *ayırı* bayrak, flama veya devlet armalarında kullanmaları, onların kültür tarihleriyle ilgilidir. Konunun siyasete alet edilmesi ve millî tarih, kahraman ve değerlerin düşmanlığı haline dönüştürülerek uzmanı olmayan kimselerce saptırma ve karalamaya kalkışılması bilimsel ahlâk ve anlayışla bağdaşmamaktadır. Önemli bir destanımız olan Ergenekon’un başkalarına mal edilmesi kadar; adının terör veya meşru olmayan işlere karıştırılması kabul edilebilir bir davranış değil, komplodur. Millî ad, kahraman ve

değerler örselenmemeli, Ergenekon adını yıpratıp kirletenler de millî vicdanlarda mahkûm olacaklarını bilmelidir.

Kaynaklar:

Andras Rajki, *Mongolian Etymological Dictionary*, 2006.

A.N. Kononov, *Rodoslavniya Turkmen*, Moskva-Leningrad 1958.

A. Zeki Velidî Togan, *Oğuz Destanı, Reşideddin Oğuznamesi, Tercüme ve Tahlili*, 2. bs. İstanbul 1982. s. 20.

Bahaeddin Ögel, *Türk Mitolojisi I*, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 1971.

Charles Bowden, *Mongolian- English Dictionary*, London and New York 1997.

Fevziye Abdullah Tansel, *Ziya Gökalp Külliyyatı I, Şiirler ve Halk Masalları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1952.

Ferdinand D. Lessing, *Moğolca-Türkçe Sözlük*, Ankara 2003.

Gonbojab Hangin, *A Modern Mongolian-English Dictionary*, Indiana University Pub. 1986.

İnan, Abdülkadir, "Türk Rivayetlerinde Bozkurt" *Makaleler ve İncelemeler*, Ankara 1968, s. 69-75.

library.thinkquest.org/05aug/01780/chinese-ethnic-group/index.htm 08.03.2009

Liu Mau-tsai'nin, *Die chinesischen Nachrichten zur Geschichte der Ost-Turken (T'u-kue*, Wiesbaden, 1958, Ersel Kayaoğlu -Deniz Banoğlu, *Çin Kaynaklarına Göre Doğu Türkleri*, Selenge Yayınları, İstanbul 2006.

Mongol Helniy Tovç Taylbar Tol'(H. Luvsanbalden) Ulaanbatır 1966.

Muharrem Ergin, *Dede Korkut Kitabı*, Ankara 1994, TDK Yayınları, s. 206.

Mümtaz'er Türköne, "Ergenekon Efsanesi kime ait" *Zaman Gazetesi*, 22 Şubat 2009 tarihli nüsha.

Tarhan (Ömer Seyfeddin), "Ergenekon'dan Çıkış, Yeni Gün" *Halka Doğru Mecmuası*, Yıl:1, Sayı:15 27 Mart 1330 (9 Nisan 1914), s.2-3.

Rashiduddin Fazlullah, "Jami'u't-tawarikh compendium of chronicles, A History of the Mongol Part One, [English Translation & Annotation by W.M.Thackson], 1999 Harvard University Publications

Sergey G. Klyashtorniy-Vladimir A.Livshits The Sogdian Inscription of Bugut Revised // Acta Orientalia Academiae Hungaricae XXVI /1.1972. p.121-146.

Uyanık(Celal Sahir), "Bugün Türklerin Kurtuluş Bayramı" *Halka Doğru Mecmuası*, Yıl:1, Sayı:15, 27 Mart 1330(9 Nisan 1914), s. 4.

www.servicehistorique.sga.defense.gouv.fr/ 08.03.2009, Bentinck et publié sous le titre : *Histoire généalogique des Tatars, traduite du manuscrit tartare d'Abulgasi-Bayadur-Chan, prince de Charas 'm*, Leyde, 1726.

Willy Bang-Kaup-Reşit Rahmeti Arat, *Oğuz Kağan Destanı*, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul 1936, s.22-24.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Ergenekon, Millî Mücadele Yazıları*, İstanbul 1973.

Ziya Gökalp, “Ergenekon” *Kızılelma*, İstanbul 1330(1914).